

2017

M. A. 1st Semester

SANSKRIT

PAPER-101

Subject Code-12

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

*The figures in the right hand margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their
own words as far as practicable.*

प्रश्नानां सर्वेषामुत्तरं संस्कृतेनैव प्रदेयम् —

1. अधोलिखितेषु मन्त्रेषु कयोश्चिद् द्वयोः व्याख्या सायणादिशा
विनियोगनिर्देशपुरःसरं कार्या — 6×2

क) स नः पितेर्व सूनवे-
ऽग्नें सूपायनो भव ।
सचस्वा नः स्वस्तये ॥

ख) इन्द्रवायू इमे सुता

उप प्रयोभिरा गतम् ।

इन्द्वो वामुशान्ति हि ॥

ग) त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः पादोऽस्येहाभवत् पुनः ।

ततो विष्वङ् व्यक्रमत् साशनानशने अभि ॥

घ) येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत्परिगृहीतम्पुतेन सर्वम् ।

येन यज्ञस्तायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

ङ) सप्त चक्रान्वहति काल एष

सप्तास्य नाभीरमृतं न्वक्षः ।

स इमा विश्वा भुवनान्यञ्जत्

कालः स ईयते प्रथमो नु देवः ॥

2. अधस्तनयोरेकतरस्य भाष्यवचनस्याशयः स्फुटीक्रियताम् — 6×1

क) आधाने तृतीयेष्टौ प्रथमाज्यभागस्यानुवाक्या सूक्तगता तृतीया ।

ख) अनारभ्याधीतोऽध्यायः आ पितृमेधात् आदित्य याज्ञवल्क्यदृष्टा

मन्त्राः पाठे विनियुक्ताः ।

3. अधःस्थेषु यथेच्छं पदद्वयस्य साधन-प्रक्रिया प्रदर्शनीया — 2×2

क) दिवेदिवे

ख) वक्षति

ग) प्रपृञ्चाती

घ) जविष्ठम्

4. नासदीयसूक्तस्य दार्शनिकतत्त्वम् आलोच्यताम् । 8

अथवा

अथर्ववेदोक्तकालसूक्तस्य तात्पर्यं माहात्म्यञ्च प्रस्तूयताम् ।

5. ऐतरेयब्राह्मणोक्तस्य शुनःशोषोख्यानान्तर्गतस्य 'चरैवेति' इत्यंशस्य का अन्तर्निहिता भावना ? इति विशदीक्रियताम् ।

अथवा

अधःसमुद्भूतं ब्राह्मणसन्दर्भद्वयं सप्रसङ्गं व्याख्यायताम्— 5×2

क) शश्वत् पुत्रेण पितरोऽत्यायन् बहुलं तमः ।

ख) अहरहभूतेभ्यो बलिं हरेत् । तथैतं भूतयज्ञं समाप्नोत्यहरहर्दद्यादोदपात्रात् तथैतं मनुष्ययज्ञं समाम्नोति ।

ग) अहरहः स्वाहा कुर्यादा काष्ठात् तथैतं ह देवयज्ञं समाम्नोति ।

— 0 —